

CELE MAI VECHI MANUSCRISE SLAVE DIN ȚARA NOASTRĂ

ELENA LINȚA

Datarea introducerii scrierii slave la noi, controversată multă vreme¹, a fost stabilită, în spiritul unor ipoteze mai vechi², pentru secolul al X-lea. Contribuția esențială și incontestabilă la fixarea acestei date o au descoperirile arheologice care au dat la iveală inscripții slave, în special cele de la Mircea Vodă, Murfatlar și Bucov.

Introducerea scrierii slave nu a fost legată de creștinarea populației românești, deoarece acest lucru se produsese cu multe secole mai devreme, încă din secolul al IV-lea³, deci înainte de destrămarea unității slave comune, de migrarea unora din triburile slave spre sud-estul Europei și implicit înainte de contactul acestora cu populația romanizată din țara noastră. Introducerea acestei scrieri s-a realizat o dată cu adoptarea organizării bisericești bizantine prin intermediul slavilor. Ea face parte dintr-o mișcare generală de aderare la cultura bizantină, pe un teritoriu larg, care cuprindea, în afară de țara noastră, Bulgaria, Serbia, Marea Moravie și Rusia kieviană.

Părerea că slavona din țara noastră s-a dezvoltat ca limbă scrisă neîncetat din secolul al X-lea pînă în secolul al XV-lea⁴, cînd apar primele scrieri originale în această limbă, este logică, pentru că nu se poate accepta existența unui hiatus, a unei pauze, inexplicabile în cultura scrisă. Din păcate însă, această afirmație nu a putut fi susținută de argumente convingătoare, din lipsa mărturiilor necesare.

Preocuparea pentru descoperirea urmelor culturii scrise din epoca feudală s-a bucurat, în ultimele decenii, de o atenție crescîndă. Astfel, în afara inscripțiilor de la Mircea Vodă, Murfatlar și a fragmentelor de inscripții de la Bucov,

¹ Vezi bibliografia la E. Virtosu, *Paleografia româno-chirilică*, București, 1968, p. 21—36; D. P. Bogdan, *Compendiu al paleografiei româno-slave*, vol. I, București, 1969, p. 26; P. Olteanu, *Aux origines de la culture slave dans la Transylvanie du nord et le Maramureș*, în „Romano-slavica”, I, 1958, p. 173.

² E. Kalužniacki, *Кирилловское письмо у Румын*, în *Энциклопедия славянской филологии*, Изд. Омд. Акад. Наук sub red. lui V. Jagić, Petersburg, 1914, p. 1—2; P. P. Panaitescu, *La littérature slavo-roumaine (XV-e — XVII-e siècle) et son importance pour l'histoire des littératures slaves*, în „Zbornik prací I. Sjezdu Slovanských Filologů v Praze”, Praga, 1931, p. 2—3.

³ *Istoria României*, I, București, Ed. Academiei, 1960, p. 629—637.

⁴ *Istoria literaturii române*, vol. I, București, Editura Academiei, 1964, p. 233.